

Liturgie Leer-van-de-kerk-dienst
Emmen, 28 oktober 2018
Thema: Bijbellezen – prachtig (en) lastig
met viering maaltijd van de Heer

Votum

Vredegroet

Genade zij u en vrede van God onze Vader en van de Heer Jezus Christus.

Geloofsbelijdenis: zingen **Gezang 179a** en lezen **NGB artikel 3,5 en 7**

Intro

Gebed

Bijbellezen: **2 Timoteus 3:10-16** (gelezen door...)

Zingen: **Psalm 119:14,40**

Preek

Viering Heilig Avondmaal (kring). Voorbereiding: **Gezang 125:1-4.**

Na de viering **Gezang 125:5,6**

Vervolg preek

Amenlied: **Psalm 19:3,5**

Dankgebed

Inzameling van de gaven (*diakenen geholpen door...*)

Slotzang: **Gezang 143:1,4**

Zegen

De HERE zegene u en Hij behoede u; de HERE doe zijn aangezicht over u lichten en zij u genadig; de HERE verheffe zijn aangezicht over u en geve u vrede.

Amen: **LvdK 456:3**

Preek voor een Leer-van-de-kerk-dienst met viering maaltijd van de Heer
Thema: Bijbellezen – prachtig (en) lastig
Emmen, 28 oktober 2018 (#Bijbelzondag)

Intro

Vandaag is het [dia1] #Bijbelzondag. Nou heb je tegenwoordig een veelheid aan speciale zondagen, denk alleen in deze maand al aan de Israëlzondag en de Michazondag. Dat zijn natuurlijk allemaal menselijke bedenksels, soms zelfs gewoon van belangenorganisaties die op die manier aandacht vragen voor hun onderwerp. Je moet er dan ook voor oppassen dat je als predikant/kerkenraad/gemeente niet voor een of ander karretjes laat spannen. Toch is er goede reden, om zeker in middagdiensten/leerdiensten/themadiensten ook stelselmatig aandacht te geven aan, in dit geval, de Bijbel en het Bijbellezen. Niemand hier zal toch ontkennen dat de Bijbel een belangrijk boek is. En dat het belangrijk is de Bijbel te lezen en te gebruiken. Maar ook, dat het er nogal op aankomt hoe je dat doet: Bijbellezen. Daar weer 's even speciaal bij stil te staan is goed.

Nu is deze #Bijbelzondag elk jaar vlak in de buurt van Hervormingsdag. De dag die herinnert aan de Hervorming/Reformatie van de kerk. [dia2] Zoals dat op 31 oktober 1517 in gang werd gezet door Maarten Luther, die zijn 95 stellingen spijkerde op de deur van de kerk in Wittenberg.

Die Hervorming/Reformatie heeft enorm veel invloed gehad op de Bijbel en het Bijbellezen.

Was de Bijbel in de Rooms-Katholieke Kerk [dia3] een boek van de kerk en van de geestelijken geworden, de Hervorming gaf de Bijbel terug aan het volk.

Was de Bijbel in de Rooms-Katholieke Kerk [dia4] een boek geworden met allemaal abacadabra, de Hervorming onderkende het belang dat iedereen de Bijbel in de eigen taal moest kunnen lezen.

Was de Bijbel in de Rooms-Katholieke Kerk [dia5] een boek geworden waarbij de uitleg door de Paus of andere geestelijken minstens zo belangrijk was en op gelijke voet stond met de Bijbel, de Hervorming wilde terug naar de Bijbeltekst en het gezag van de Bijbel alleen (*sola scriptura*).

Dit lijken me nog steeds wezenlijke uitgangspunten, die het waard zijn te gebruiken.

Laten we dankbaar zijn dat we de Bijbel, in allerlei soorten en maten, in onze eigen taal en ook zelf persoonlijk kunnen lezen! Dat is een groot goed!

[dia6] Vanmiddag gaan we het dus hebben over Bijbellezen. Hoe doe je dat?

Wat dan in elk geval heel belangrijk is, is het vragen om leiding van de heilige Geest, zodat eeuwenoude teksten voor ons nieuw, sprankelend, veelzeggend worden.

Laten we daarom nu eerst bidden.

[dia7] Gebed

Bijbellezen: 2 Timoteus 3:10-17

Zingen: Psalm 119:14, 40

Preek

Volk van God, gemeente van Jezus Christus die u liefheeft,

De Bijbel, [dia8] Bijbellezen is prachtig. Laten we daarmee beginnen.

Wat staan er prachtige verhalen in de Bijbel. Spannende. Meeslepende. Ontroerende.

Hoeveel mensen zijn er niet opgegroeid en vertrouwd geraakt met wat er in de Bijbel staat doordat er trouw elke dag aan tafel en voor het slapengaan uit is gelezen.

Het begint al heel jong, als papa of mama voorlezen uit [dia9] de kinderbijbel.

Mooi verteld werd je meegenomen in de verhalen over Adam en Eva, Abraham, Mozes, David en Goliath, Daniël in de leeuwenkuil, koningin Ester, de geboorte van Jezus in de stal in Betlehem, de discipelen, Jezus sterven aan het kruis maar ook zijn opstanding uit de dood, Paulus die op weg naar Damascus geroepen wordt, de zendingsreizen...

Allemaal opgetekend in [dia10] dat oude boek, dat in onze tijd nog steeds wereldwijd als meest-verkochte boek gelezen wordt. Wat bijzonder!

En wat een invloed heeft de Bijbel, op presidenten en koningen, en op heel gewone mensen als u, jij en ik.

En wat dacht je van de kunst – als je de Bijbel niet kent, kun je heel veel kunst niet begrijpen. Daarom vinden zelfs ongelovige mensen het belangrijk dat hun kinderen toch wel iets meekrijgen van de verhalen uit de Bijbel...

De Bijbel, Bijbellezen is prachtig.

In al die prachtige en indrukwekkende verhalen van en over mensen, is de Bijbel bovenal [dia11] openbaring van God.

God laat aan mensen zien Wie Hij Is – JHWH, de God Die Erbij Is.

Die aan jouw begin staat, die jou je leven lang begeleidt, en die er ook aan je eind zal zijn.

Dat vind ik zelf zo bemoedigend en helpend in mijn leven van alle dag: die mensen waar het in de Bijbel over gaat, dat zijn net zulke mensen als ik.

De Bijbel is heel eerlijk: het is geen succesverhaal (je zou dat zelf zo niet hebben bedacht).

De Bijbel [dia12] laat ook zien hoe mensen zijn, mensen in hun relatie tot God.

Zelfs die allergrootsten in onze ogen (Abraham, Mozes, David, Petrus en Paulus) – ach, wat waren ze vaak ook klein, miezerig, zondig.

Zo herkenbaar, al die vragen, al dat ongeduld, al dat het beter denken te weten dan God...

En dat je dan mag zien/lezen/ontdekken dat God toch met hen blijft omgaan, dat Hij hen genadig is, en zelfs inschakelt voor de dienst in zijn Koninkrijk – dat geeft de burger moed!

Zo is de Bijbel [dia13] een boek vol troost, en houvast.

Is het een wegwijzer, een baken en helpt het je door het leven te gaan als kind van God.

De Bijbel, Bijbellezen is prachtig.

Ieder mens [dia14] leest en ervaart de Bijbel op zijn/haar eigen manier. De een wordt geraakt door het verhaal van Abraham die zijn zoon Isaak moet offeren, de ander door dat van Ruth die toetreedt tot het volk van God.

De een uit zijn vreugde en blijdschap en dankbaarheid in een lied of muziek, de ander wordt er stil van of creatief.

Van een van onze gemeenteleden (Sietia de Vries) kreeg ik [dia15] deze voorbeelden van *biblejournaling*. Ze schrijft erbij: *Ik vind het heerlijk om op een creatieve manier aan de slag te*

gaan met wat ik lees in de bijbel en hoor in preken. Vaak gaat een tekst daardoor meer spreken, komt het dieper binnen... Vooral omdat ik echt wel een poos bezig ben met 1 tekst. [dia16] Soms teken ik, soms letter ik de tekst erbij... Ik heb er een speciale bijbel voor, met iets dikker papier en met ruimte aan de zijkanten van de bladzijdes. [dia17] Als ik nu door die bijbel blader, weet ik bij de pagina's die ik verwerkt heb precies waar het over ging, waar het bij is gemaakt... Het is een heel persoonlijke bijbel geworden! [dia18] Onze kinderen herkennen ook vaak wat: oh, dat is bij de preek van vanmorgen! Of het levert juist mooie gesprekken op: waarom teken je dat?

Zo zie je maar: de Bijbel, Bijbellezen is prachtig.

En er gaat een wereld voor je open: je wordt verbonden met wat eeuwen geleden al is gebeurd en al die tijd liefdevol zorgvuldig is bewaard en overgeschreven en vertaald.

Wat is de HERE God een bijzondere weg gegaan met zijn volk in de tijd.

Het drama van de [dia19] zondeval – verschrikkelijk, toen de dood het leven aan alle kanten aantastte. En dat God toen toch verder is gegaan, de mens niet heeft losgelaten.

Maar het bleef moeizaam: er kwam [dia20] een zondvloed, en toch was er ook weer de ark.

Er kwam [dia21] een ballingschap, maar ook toen was er weer een terugkeer.

En uiteindelijk gaf God Zelf [dia22] zijn eigen liefste leven om mensen te redden.

Onbegrijpelijk! En tegelijk zo geweldig – want nu is er vrede met God, vergeving van schuld, en zelfs eeuwig leven.

Dankzij Jezus Christus, Gods Zoon die mens werd en stierf in onze plaats.

Hem komt alle lof en eer toe.

En dat is goed om te beseffen in het omgaan met de Bijbel: het is geen gewoon boek zoals al die andere in de kast. Het is een boek van God voor mensen. We noemen de Bijbel daarom ook wel: [dia23] Woord van God.

En dat is het! Als je goed luistert hoor je Gods stem erin. De stem van de Goede Herder.

Het zijn maar geen dode kille letters, het is maar niet een interessante tekst die je nodig hebt voor je algemene ontwikkeling.

[dia24] Het is levensbelangrijk: het gaat om je redding.

Zoals aan het eind van het evangelie van Johannes staat (20:31) [dia25] ...(dit is) *opgeschreven opdat u gelooft dat Jezus de Messias is, de Zoon van God, en opdat u door te geloven leeft door zijn naam.*

Dat is de pretentie van de Bijbel: het is Gods Woord voor jou om tot geloof te komen in Jezus Christus en gered te worden van de eeuwige dood.

Hoe bijzonder, prachtig: 66 verschillende boekjes met een ontstaansverschil tussen het oudste en jongste boek van zo'n 1500 jaar, en toch die eenheid, die centrale boodschap: als mens heb je redding, heb je een Redder nodig, en die Redder is er: Jezus Christus!

Zo lief heeft God deze wereld, zo lief heeft God jou.

De Bijbel als liefdesbrief – lees 'm steeds met dat in je achterhoofd.

Laten we nu vieren waar de Bijbel vol van is, wat de centrale boodschap is: dat het Woord lichaam is geworden in Jezus Christus. Dat Hij voor ons heeft geleden en de toorn van God heeft weggenomen, dat Hij *shalom*, ware vrede geeft, en dat we met Hem mogen opstaan in een nieuw leven.

[dia26] **Viering maaltijd van de Heer.**

Zingen voor de viering Gezang 125:1-4 en erna vers 5,6.

Vervolg preek

Wat mooi dat we zo vanmiddag weer onze verbondenheid, onze eenheid met onze levende Heer Jezus Christus en in Hem die met elkaar mogen beleven en ervaren! Het lijkt me een goed uitgangspunt voor het vervolg van de preek, als we het gaan hebben over dat Bijbellezen niet alleen prachtig is, maar ook lastig.

Want laten we eerlijk zijn: dat is het wel. [dia27] Bijbellezen is lastig.

De Bijbel mag dan vertaald zijn in het Nederlands en zelfs beschikbaar zijn in Gewone Taal, toch blijft het soms moeilijk te begrijpen [dia28] wat er staat, of wat er bedoeld wordt, of wat je er nu vandaag in je eigen leven mee moet of kan.

De Bijbel blijft toch een boek uit een andere tijd en een andere cultuur.

Bepaalde woorden, gebruiken en situaties die voor de mensen daar en toen bekend en gebruikelijk waren, zijn het dat voor ons niet meer.

Er moet sowieso een vertaalslag worden gemaakt, letterlijk en figuurlijk.

En dan nog kan vervreemding optreden door al dat geweld waarmee voor Israël ruimte werd gemaakt in het beloofde land – complete volken (inclusief vrouwen en kinderen) die werden uitgemoord... Of door de patriarchale cultuur, het anders omgaan met het verschil tussen man en vrouw dan wij tegenwoordig.

Wat moet je daarmee aan? Hoe ga je daarmee om? Hoe moet je Bijbellezen?

Zoals ik het vanmiddag wil zeggen: [dia29] **lees de Bijbel als avondmaalsgemeenschap.**

Daar bedoel ik mee, **dat we de hele Bijbel mogen lezen vanuit Jezus Christus.**

Hij is het Woord dat lichaam werd. Hij is de belofte uit Genesis. Hij is de Messias die Israël verwachtte. Hij is de vervulling van de Oud-Testamentische tabernakel- en tempeldienst, de vervulling zelfs van de wet, zoals Hijzelf zegt in de Bergrede (Matteus 5:17).

En zoals Jezus aan de Emmausgangers laat zien, staat er veel in de Schriften, in Mozes en de Profeten, wat over Hem gaat (Lucas 24:27).

Ja, alles draait om Hem. En uiteindelijk zal Hij alles in allen zijn (Kolossen 1:15-20)

Als je de verhalen en gebeurtenissen uit het Oude Testament leest, mogen wij als Nieuw-Testamentische avondmaalsgemeenschap nooit vergeten dat Jezus verlossing heeft gebracht, en dat door Hem alles in een ander licht is komen te staan.

En al die volken rondom Israël die destijds uitgeroeid moesten worden, dat moest *toen* en *daar* gebeuren, God had daar in zijn ondoorgroendelijke wijsheid een bedoeling mee en daarbij het heil van zijn volk op het oog. Maar dat wil niet zeggen dat God nu in deze tijd nog steeds zo werkt. Godzelf is niet veranderd. Maar de omstandigheden zijn dat, dankzij Jezus Christus wel!

Vraag je bij alles wat je leest dus steeds af: [dia30] waar staat dit in de lijn van de geschiedenis? Wat zegt dit over Jezus Christus? En wat is er dankzij Hem voor ons nu wezenlijk veranderd?

Het zal duidelijk zijn dat we daar de leiding en inspiratie van de Heilige Geest bij nodig hebben, steeds weer.

Maar zo, door [dia31] Woord en Geest, mogen en kunnen we God wel steeds iets beter

leren kennen, in elk geval – zoals we belijden – voldoende voor ons behoud.

En ook [dia32] voldoende om God te kunnen dienen en Jezus Christus te volgen.

Want dat hoort er wel gelijk bij als we avondmaal vieren en Bijbellezen: Jezus vernieuwt ons door zijn Geest, en stelt ons zo in staat om Hem concreet te volgen, achter Hem aan te gaan, en te doen wat Hij deed, te spreken wat Hij sprak. Zo kunnen we nu zijn handen en voeten en ogen en oren en mond zijn.

Ik geef toe: de Bijbel is geen "handboek discipel", waarin precies voorgeschreven staat welke keuzes we in 2018 moeten maken.

En toch, als we eerlijk naar zijn stem luisteren, zijn we wel degelijk in staat goede keuzes te maken, die heilzaam zijn voor onszelf en voor anderen.

Wat dan belangrijk is, dat we [dia33] **de Bijbel lezen als avondmaalsgemeenschap.**

Daar bedoel ik als tweede mee **dat de Bijbel niet jouw particulier bezit is, maar onze gezamenlijke schat.**

We begonnen er vanmiddag mee dat een groot winstpunt sinds de Hervorming/Reformatie is dat iedereen de Bijbel in de eigen taal kan lezen, en dankzij de boekdrukkunst de Bijbel steeds meer beschikbaar komt voor gewone mensen.

Wat een schat heb je daarmee in huis! En wat heeft dat enorm veel betekend voor de mensen, dat ze de Bijbel zelf konden lezen. En wat is er sindsdien ontzettend veel in de Bijbel gelezen en gestudeerd. Prachtig!

Alleen – een risico daarvan is, dat mensen met wat ze lezen aan de haal gaan. En met een beroep op 'het staat er toch!?' de raarste dingen gingen verkondigen.

Dat is helaas ook gebeurd, en het resultaat is een grote hoeveelheid kerkscheuringen, sekten en denominaties. "Elke ketter heeft zijn letter", zeggen ze wel...

Daarom is het goed om wat je leest, te lezen binnen de avondmaalsgemeenschap.

En dat je over een originele vondst en interpretatie van een tekst het licht laat schijnen van andere gelovigen – dat is bijvoorbeeld ook de waarde van de belijdenisgeschriften!

[dia34] Bijbellezen is niet alleen belangrijk om persoonlijk te doen, maar ook gemeenschappelijk. Die Bijbelstudieverenigingen zijn zo gek nog niet. Doe daaraan mee! Het is zo goed om van elkaar te horen hoe je een tekst leest en uitlegt en wat een tekst met je doet.

En daarbij is het raadzaam [dia35] om er wat om heen te lezen, bijvoorbeeld van iemand die de originele tekst kan lezen, en de betekenis van de Hebreeuwse of Griekse woorden kan uitleggen.

Het is in elk geval goed om [dia36] bij het Bijbellezen te beseffen dat 'blanco' lezen heel lastig is; altijd speelt je eigen geschiedenis, je opvoeding, je opleiding, je interesses, dat wat je in het leven hebt meegemaakt, het speelt allemaal een rol mee in hoe je een tekst leest en uitlegt. Daar komen dan ook nog de tijd en de cultuur bij waarin je leeft.

Iemand in bijvoorbeeld Afrika leest eenzelfde tekst echt anders – dat is verrassend, verrijkend, inzichtgevend en goed om te weten.

Dat is tenslotte ook belangrijk: de houding waarmee je de Bijbel leest.

Laat die zijn zoals mensen in de Bijbel openstonden voor het Woord van God: *hineni – spreek HERE uw dienaar luistert.*

Laat onze luisterhouding bepaald worden door [dia37] ontvankelijkheid, nederigheid, bescheidenheid.

Niet wij moeten heersen over de Bijbel maar de Bijbel over ons. Ja toch?!

Misschien is de Bijbel daarom wel zo prachtig lastig – je kunt de Bijbel inderdaad altijd bij je hebben en zelfs in je zak hebben zitten (collecte zakbijbelbond), maar dat wil niet zeggen dat je altijd snapt wat er staat, of precies begrijpt waarom God doet wat Hij heeft gedaan, of waarom Hij van ons vraagt wat Hij vraagt.

En dat kan allemaal behoorlijk tegen je eigen gevoel, je eigen idee, of je eigen wil ingaan. Maar erken dat dat nodig is. Dat het gewoon nodig is dat je tegengesproken wordt, vermaand, opgescherpt. Omdat wij mensen zijn, en God God is. Omdat wij beperkt zijn maar God niet. Iedereen van ons heeft dat 'tegenover' van de Bijbel nodig.

Laat dat gezag van de Bijbel toch alsjeblieft staan! En dan juist als je dat misschien helemaal niet uitkomt of aanstaat.

Er is een tendens, ook in onze kerken ('Nieuwe Hermeneutiek') waarin naar mijn idee teveel de zeggenschap van de mens over de tekst tot uiting komt.

Laten we toch alsjeblieft vasthouden, dat de Bijbel maar niet een 'persoonlijke interpretatie-waarheid' kent ("ieder z'n eigen waarheid"), maar ook de waarheid bevat, die voor alle mensen, overal en altijd geldt.

Niet wij hebben het te zeggen over de Bijbel, maar de Bijbel heeft het te zeggen over ons.

Laten we ons kenmerken door een nederige, bescheiden leeshouding die binnen de avondmaalsgemeenschap steeds wel tot erkenning van de waarheid komt.

Laten we eerbiedig luisteren naar de stem van onze God, de stem van de Goede Herder.

En Hem volgen op de smalle weg, want anders komen we niet Thuis...

Amen [dia38]

Zingen: Psalm 19:3,5

Bijlage bij de preek over 'Bijbellezen – prachtig (en) lastig' (28 oktober 2018)

De preek is terug te vinden op www.janhaveman.nl bij preken.

Leeswijzers genoemd in de preek:

a) Lees de Bijbel als avondmaalsgemeenschap: lees de hele Bijbel vanuit Jezus Christus.

Vraag je steeds af:

- Waar staat dit betreffende gedeelte in het geheel van de Bijbelse geschiedenis?
- Wat zegt dit Bijbelgedeelte over Jezus Christus?
- Hoe kan ik het toepassen in mijn eigen leven?
- Hoe kan ik in dit gedeelte de liefde van God voor mensen ontdekken?

b) Lees de Bijbel als avondmaalsgemeenschap: de Bijbel is niet jouw persoonlijk bezit maar onze gezamenlijke schat. Daarom:

- Lees de Bijbel samen met anderen, leer van elkaar;
- Lees wat bij de Bijbeltekst, bijvoorbeeld een uitleg/commentaar van een deskundige;
- Lees de Bijbel ontvankelijk, bescheiden en nederig: 'spreek HERE uw dienaar luistert'.

c) Erken dat de Bijbel lastig te lezen is en dat die soms tegen je gevoel en wil in gaat, en toch gehoorzaamheid vraagt. De Bijbel heeft het over ons te zeggen en niet andersom!

Algemene leeswijzers:

- vraag (bid) altijd om leiding van de Heilige Geest bij je Bijbellezen, en besef tegelijk dat dit de manier is waarop de HERE met je in gesprek wil zijn: door Woord en Geest;
- lees altijd in context, ga niet aan de haal met losse teksten, maar ga na in welk verband iets staat;
- ga na wat voor soort tekst het is: poezie (zoals de Psalmen, vaak met veel symboliek) moet je anders lezen en uitleggen dan geschiedenisverhalen;
- vergelijk Schrift met Schrift, laat de Bijbel zichzelf uitleggen, ga op zoek naar verbanden.

Hoe weet je of de Bijbel echt het Woord van God is?

- dat staat in teksten in de Bijbel zelf, zoals Jesaja 55:11 en 2 Timoteus 3:16. Alleen in het Oude Testament wordt dit al meer dan 3000 keer gezegd; de schrijvers/sprekers wisten dus heel goed dat hun woorden niet alleen uit hun eigen mond of pen kwam.
- Jezus zegt het, bijvoorbeeld in Matteus 15:4-6, Johannes 10:35. Hij beriep zich op het gezag van de Bijbel, zoals in Matteus 19:4-6 en 22:31. Denk ook aan Lucas 24:27.
- wat in de Bijbel voorspeld wordt komt ook uit (denk aan het verblijf in Egypte, de ballingschap, en de komst van Jezus). Zie Deuteronomium 28:36,37, 1 Koningen 9:1-9, 2 Koningen 24:1-10 en 25:1-24, Jeremia 39:1-14, Jesaja 61:1,2 en Lucas 4:18,19
- de teksten van de Bijbel zijn nauwelijks veranderd; er bestaan veel oude manuscripten waaruit blijkt dat de teksten betrouwbaar zijn doorgegeven
- de Bijbel is bijzonder: het is een van de oudste boeken ter wereld en toch is de Bijbel actueel. Dat komt doordat de boodschap in iedere cultuur en op alle plaatsen rechtstreeks tot ieder mens is gericht en voor iedereen herkenbaar is
- de subjectieve reden: iemand die gelooft wat God in de Bijbel zegt zal ook ervaren dat het waar is, Woord van God is, en dat het zijn/haar leven verandert. Zie Johannes 7:16,17, Handelingen 9:4,5 en 17-19
- de Bijbel bestaat uit 66 verschillende boeken en boekjes, geschreven door 45 schrijvers, de oudste boeken zijn 1500 jaar ouder dan de jongste, en tegelijk is er een eenheid en gaat het in wezen om hetzelfde/Dezelfde.

Belangrijke teksten uit de Bijbel over de Bijbel:

2 Timoteus 3:16,17 *Elke Schrifttekst is door God geïnspireerd en kan gebruikt worden om onderricht te geven, om dwalingen en fouten te weerleggen, en om op te voeden tot een deugdzaam leven.*

2 Petrus 1:21 *Mensen die namens God spraken werden daartoe altijd gedreven door de heilige Geest.*

Psalm 119:9-11 *Hoe kan wie jong is zuiver leven? Door zich te houden aan uw woord. Met heel mijn hart heb ik U gezocht, laat mij niet afdwalen van uw geboden. Uw belofte heb ik in mijn hart geborgen, zo zal ik niet tegen U zondigen.*

Bijbellezen volgens de SOLVAT-methode

(deze wordt aangeboden aan de tieners op de tienerclub, en staat in het boekje 'Open je ogen')

Woorden die een rol spelen bij Bijbellezen en uitleg

Exegese = wat betekent deze tekst?

Hermeneutiek = hoe lees ik deze tekst?

'Oude Hermeneutiek':

- God spreekt in woorden
- God openbaart de waarheid
- God spreekt en openbaart via de Schrift
- God openbaart duidelijk en adequaat
- Wat God openbaart heeft consequenties voor ons vinden, denken, zeggen en doen
- De gelovige wordt gekenmerkt door gelovig en gehoorzaam luisteren

'Nieuwe Hermeneutiek':

- verschuiving van spreker naar hoorder/lezer
- verschuiving van 'meaning' (betekenis) naar 'significance' (wat betekent het voor mij)
- betekenis niet aan de tekst ontdekt maar eraan verleend
- unieke rol van taal ontkend

(Bron: dr Gert van den Brink (HHK) via <https://www.youtube.com/watch?v=rPtclt9N5eU&t=20s>)

Over de vaststelling van de canon van Oude en Nieuwe Testament

Het woord canon betekent letterlijk 'meetsnoer'. In de praktijk wordt het ook gebruikt voor 'lijst, catalogus'. Beide betekenissen komen hier samen: het gaat om een lijst met boeken die tezamen als richtsnoer kunnen dienen voor de geloofsinhoud. Van de canon van het Oude Testament bestaan twee varianten: een op basis van de Septuaginta (= een Griekse vertaling van het Oude Testament, gemaakt tussen 250 en 50 voor Christus), waarin ook een aantal jongere, door het hellenisme beïnvloede joodse geschriften zijn opgenomen, en een beperktere die (mogelijk juist om die hellenistische invloed te weren) werd vastgesteld in de jaren negentig van de eerste eeuw door een hoge raad van rabbijnen te Jamnia. De christelijke kerk nam aanvankelijk de canon van de Septuaginta over, maar de reformatoren grepen in navolging van Hieronymus terug op de door hen voor ouder gehouden smallere canon van Jamnia die in het jodendom gezaghebbend was. Sindsdien verschilt de canon van rooms-katholieken en protestanten, maar beide erkennen dat de extra boeken van de Septuaginta (deuterocanoniek of apocrief genoemd) enerzijds leerzaam en stichtend zijn, anderzijds echter van secundair belang omdat ze niets toevoegen aan de boodschap van de Schrift.

De canon van het Nieuwe Testament ging gevormd worden door die geschriften die de unieke betekenis van Jezus als de Christus in het licht stelden conform de prediking van de apostelen. Na de dood van de apostelen waren hun geschriften bewaard, gebundeld en voorgelezen in de samenkomsten van de christelijke gemeentes. De apostelen waren immers de rechtstreekse ooggetuigen en (in geval van Paulus) tijdgenoten van Jezus geweest, en hun getuigenis was dus onvervangbaar. De vorming van de canon is niet los te maken van het feitelijk functioneren van deze geschriften in de gemeentelijke samenkomst met haar praktijken van lezen, horen, doop en eucharistie. Geleidelijk aan bleek zo in de tweede eeuw een corpus te zijn ontstaan met teksten waarvan de apostolische oorsprong erkend werd. Over enkele geschriften bleef langere tijd onzekerheid bestaan; van sommige (bijvoorbeeld de Hebreeënbrief) weten we achteraf dat ze niet door een apostel werden geschreven, terwijl ze vanwege hun christologisch zuivere inhoud uiteindelijk wel in het Nieuwe Testament werden opgenomen. Van het omgekeerde – apostolische geschriften die niet in het Nieuwe Testament terecht kwamen – is nog nooit een voorbeeld gevonden. De vraag of een dergelijk geschrift, wanneer het gevonden zou worden, alsnog aan de canon toegevoegd zou moeten worden, is dan ook in hoge mate theoretisch.

Of de kerk de canon bewust gevormd en afgebakend heeft dan wel geleidelijk ontvangen in een proces waarbij de stukjes van de puzzel steeds sluitender in elkaar vielen, is een veel belangrijker vraag, die al eeuwenlang als theologisch twistpunt geldt. De Rooms-Katholieke Kerk betoogt het eerste, de protestantse kerken doorgaans het tweede. (...)

Er is nooit een concilie of synode geweest die de canon van het Nieuwe Testament officieel vaststelde.; de canon zoals we die kennen, gaat terug op een opsomming die Athanasius gaf in zijn bewaard gebleven 39e Paasbrief, uit het jaar 367.

(uit: Van den Brink en Van der Kooi, *Christelijke Dogmatiek*, Zoetermeer 2012, pag 497,498)